

Freshwater lakes are frequently found in low-lying locations and get their water from nearby streams, rivers, and runoff. Wular Lake is India's largest freshwater lake. **Freshwater lakes** are surrounded by land and are bodies of calm, unsalted water. Freshwater lakes vary from other aquatic ecosystems such as seas and flowing water; they provide a unique home for bacteria. Rivers provide both intake and outflow to these bodies of water. This article will explain to you about the **Freshwater Lakes in India** which will be helpful in Geography preparation for the UPSC Civil service exam.

गोड्या पाण्याची सरोवरे वारंवार सखल ठिकाणी आढळतात आणि त्यांचे पाणी जवळच्या ओढ्यांमधून, नद्यांमधून मिळते. वुलर सरोवर हे भारतातील सर्वात मोठे गोड्या पाण्याचे सरोवर आहे. **गोड्या पाण्याची** सरोवरे जमिनीने वेढलेली आहेत आणि ती शांत, गोड्या पाण्याचे स्रोत आहेत. गोड्या पाण्याची सरोवरे समुद्र आणि वाहणारे पाणी यासारख्या इतर जलीय परिसंस्थांपेक्षा भिन्न असतात; ते जीवाणूसाठी एक अद्वितीय घर प्रदान करतात. हा लेख तुम्हाला **भारतातील गोड्या पाण्याच्या तलावांबद्दल** माहिती प्रदान करेल जी MPSC नागरी सेवा परीक्षेसाठी भूगोल तयारीसाठी उपयुक्त ठरेल.

Freshwater Lakes in India

- Freshwater lakes are generated in a variety of ways, and the microorganisms that may live and thrive in them are affected by how they were formed.
- Stream or river-fed lakes, glacial lakes generated by melting glaciers, and artificial lakes made by the installation of a dam from ancient mines or quarries that have filled in after usage are all common forms of lakes.
- Lake stratification, in addition to changing microbiological composition, may create a difference throughout a lake.
- Rain, snow, melting ice, streams, and groundwater seepage all contribute to the water in lakes. Freshwater is found in most lakes.
- There are two types of lakes: open and closed. It is considered to be open when water departs a lake by a river or other outlet.
- All freshwater lakes are available to the public. The lake is closed if the only way for water to exit is through evaporation.
- Lakes that have been closed for a long time frequently turn saline, or salty. This is due to the fact that as water evaporates, it leaves behind solids, most of which are salts.

भारतातील गोड्या पाण्याचे तलाव

- गोड्या पाण्याची सरोवरे विविध प्रकारे निर्माण होतात आणि त्यामध्ये राहणाऱ्या आणि वाढू शकतील अशा सूक्ष्मजीवांवर त्यांची निर्मिती कशी झाली याचा परिणाम होतो.
- प्रवाह किंवा नदी-उत्पादित तलाव, वितळलेल्या हिमनद्यांमुळे निर्माण होणारी हिमनदी सरोवरे आणि प्राचीन खाणी किंवा खाणींमधून धरणाच्या स्थापनेद्वारे तयार केलेली कृत्रिम तलाव हे सर्व सरोवरांचे सामान्य प्रकार आहेत.
- सरोवराचे स्तरीकरण, सूक्ष्मजीवशास्त्रीय रचना बदलण्याव्यतिरिक्त, संपूर्ण तलावामध्ये फरक निर्माण करू शकतो.
- पाऊस, बर्फ, वितळणारा बर्फ, नाले आणि भूजल गळती या सर्व गोष्टी तलावांमधील पाण्यामध्ये योगदान देतात. बहुतेक तलावांमध्ये गोडे पाणी आढळते.
- तलावांचे दोन प्रकार आहेत: खुले आणि बंद. जेव्हा नदी किंवा इतर आउटलेटद्वारे पाणी तलावातून बाहेर पडते तेव्हा ते खुले मानले जाते.

- सर्व गोड्या पाण्याचे तलाव लोकांसाठी उपलब्ध आहेत. बाष्पीभवनाद्वारे पाण्याचा बाहेर पडण्याचा एकमेव मार्ग असल्यास तो तलाव बंद मानला जातो.
- बऱ्याच काळापासून बंद असलेले तलाव वारंवार खारट किंवा खारट होतात. हे या वस्तुस्थितीमुळे आहे की जसजसे पाण्याचे बाष्पीभवन होते, ते घन पदार्थ मागे सोडते, ज्यापैकी बहुतेक क्षार असतात.

Important Fresh Water lakes in India

Lakes	Location	Significance
Wular Lake	Jammu and Kashmir	<ul style="list-style-type: none"> • It is one of Asia's largest freshwater lakes, as well as India's largest freshwater lake. • The Jhelum River and the stream Madhumati feed the lake basin, which was formed as a consequence of tectonic action. • The Jhelum River feeds the lake basin, which was produced by geological processes. • At the mouth of Wular Lake, the Tulbul Project is a "navigation lock-cum-control structure."
Shivaji Sagar lake	Maharashtra	<ul style="list-style-type: none"> • Shivaji Sagar, located in Maharashtra, is India's largest manmade freshwater lake. • It is essentially a water reservoir created as a result of the Konya dam's construction on the Konya river. • The Konya dam was built in 1964, and it created India's largest manmade freshwater lake. • Shivaji Sagar is named after Shivaji, the great Maratha emperor. Mahabaleshwar is close to Shivaji Sagar.
Indira Sagar Lake	Madhyapradesh	<ul style="list-style-type: none"> • Indira is another manmade freshwater lake in India, and it is the second largest in terms of surface area after Shivaji Sagar. • It has a total area of 627 square kilometres. • It is also a water reservoir, and it is located in Madhya Pradesh. • It was constructed as a result of the Narmada River's Indira Sagar Dam. • Indira Sagar is one of India's most important dams, irrigating 1,230 square kilometres of land and generating 1000 megawatts of electricity.
Sardar Sarovar Lake	Gujarat	<ul style="list-style-type: none"> • Sardar Sarovar is also a man-made freshwater lake near the Gujarat town of Navagam. • It is the consequence of the Sardar Sarovar Dam, which is also on the Narmada River. • It also serves as a water reservoir for the states of Gujarat, Madhya Pradesh, Maharashtra, and Rajasthan.

		<ul style="list-style-type: none"> On the Narmada River, there are a total of 30 dams, with Sardar Sarovar being the biggest.
Loktak Lake	Manipur	<ul style="list-style-type: none"> It is the largest freshwater lake in Northeastern India, and some claim it to be the world's largest, however this is debatable owing to the lake's numerous tiny floating islands. It has a total size of 287 square kilometres and is located in the state of Manipur. It is a shallow lake with an average depth of 4.6 metres. Loktak is home to 425 different animal species, 249 of which are vertebrae.
Nagarjuna Sagar lake	Telangana	<ul style="list-style-type: none"> Another manmade freshwater lake and water reservoir is Nagarjuna Sagar. It is situated in the Telangana state district of Nalgonda. It is a reservoir of the Nagarjuna Sagar Dam, which was erected in 1967 and is one of the world's tallest and largest masonry dams. With a surface area of 285 square kilometres, Nagarjuna Sagar is India's fifth-largest freshwater reservoir. It is constructed on the other side of the Krishna River. The districts of Nalgonda, Suryapet, Krishna, Khammam, Guntur, and Prakasam receive irrigation water from this lake.
Kolleru Lake	Andhra pradesh	<ul style="list-style-type: none"> Kolleru Lake is a natural freshwater lake in the Indian state of Andhra Pradesh. It also has an island named Kolletikota, which is also known as Heart of Kolleru Lake. The migrating birds that flock to this lake throughout the winter months make it a popular tourist destination.
Gobind sagar lake	Himachal pradesh	<ul style="list-style-type: none"> Gobind Sagar is a man-made freshwater lake in the districts of Bilaspur and Una in Himachal Pradesh. It is situated on the Sutlej River, and in 1976, the Beas-Sutlej connection was erected to connect it to the Gobind Sagar in order to sustain the Beas River's flow. The primary attractions of this lake are ferries and water sports. This reservoir is rather vast, with a length of 56 kilometres and a of 3 kilometres. One of the most popular water sports at Gobind Sagar is speed boating.
Dhebar Lake	Rajasthan	<ul style="list-style-type: none"> Dhebar Lake is located in the state of Rajasthan's Udaipur district. It is one of the world's oldest artificial freshwater lakes, having been created by Rana Jai Singh in the 17th century when it was the world's biggest artificial lake. It covers an area of 87 square kilometres and reaches a maximum depth of 102 feet. The Gomati River supplies it with water. It was formed as a result of the construction of a big marble dam over the Gomati River to meet the irrigation demands of the surrounding communities.

		<ul style="list-style-type: none"> Dhebar Lake is surrounded by three islands.
Kanwar Lake	Bihar	<ul style="list-style-type: none"> Kanwar Lake, also known as Kabar Taal Lake, is located in the state of Bihar. Kanwar Lake was designated as a bird century in 1987, and it now hosts 106 species of birds, 60 of which are immigrants from Central Asia that visit India throughout the winter. The Oriental white-backed vulture, Long-billed vulture, Greater Adjutant (Leptoptilos dubius), Greater Spotted Eagle (Aquila clanga), Lesser Kestrel (Falco naumanni), and Sarus crane are some of the species that visit Kanwar Lake Kanwar Lake is ideal for bird watchers due to the presence of these species.

भारतातील महत्त्वाची गोड्या पाण्याची सरोवरे

तलाव	स्थळ	महत्त्व
वुलर तलाव	जम्मू आणि काश्मीर	<ul style="list-style-type: none"> हे आशियातील सर्वात मोठे गोड्या पाण्याचे तलाव आहे, तसेच भारतातील सर्वात मोठे गोड्या पाण्याचे तलाव आहे. झेलम नदी आणि प्रवाह मधुमती सरोवराच्या खोऱ्याला अन्न देतात, जे टेक्टोनिक क्रियेच्या परिणामी तयार झाले होते. झेलम नदी सरोवराच्या खोऱ्याला अन्न पुरवते, जी भूगर्भीय प्रक्रियांद्वारे तयार होते. वुलर सरोवराच्या मुखाशी, तुलबुल प्रकल्प एक "नेव्हिगेशन लॉक-कम-नियंत्रण संरचना" आहे.
शिवाजी सागर तलाव	महाराष्ट्र	<ul style="list-style-type: none"> महाराष्ट्रात स्थित शिवाजी सागर हे भारतातील सर्वात मोठे मानवनिर्मित गोड्या पाण्याचे सरोवर आहे. हा मूलतः कोन्या नदीवर कोन्या धरणाच्या बांधकामामुळे निर्माण झालेला जलसाठा आहे. कोयना धरण 1964 मध्ये बांधले गेले आणि त्यातून भारतातील सर्वात मोठे मानवनिर्मित गोड्या पाण्याचे सरोवर तयार झाले. शिवाजी सागर हे महान मराठा सम्राट शिवाजी यांच्या नावावर आहे. महाबळेश्वर हे शिवाजी सागरापासून जवळ आहे.
इंदिरा सागर तलाव	मध्यप्रदेश	<ul style="list-style-type: none"> इंदिरा हे भारतातील आणखी एक मानवनिर्मित गोड्या पाण्याचे सरोवर आहे आणि पृष्ठभागाच्या क्षेत्रफळाच्या दृष्टीने ते शिवाजी सागरानंतर दुसरे सर्वात मोठे सरोवर आहे. त्याचे एकूण क्षेत्रफळ 627 चौरस किलोमीटर आहे. हा एक जलसाठा देखील आहे आणि तो मध्य प्रदेशात आहे. हे नर्मदा नदीच्या इंदिरा सागर धरणाच्या परिणामी बांधले गेले. इंदिरा सागर हे भारतातील सर्वात महत्त्वाचे धरणांपैकी एक आहे, जे 1,230 चौरस किलोमीटर जमीन सिंचन करते आणि 1000 मेगावॉट वीज निर्माण करते.

सरदार सरोवर तलाव	गुजरात	<ul style="list-style-type: none"> सरदार सरोवर हे गुजरातच्या नवागम शहराजवळ एक मानवनिर्मित गोड्या पाण्याचे सरोवर आहे. नर्मदा नदीवर असलेल्या सरदार सरोवर धरणाचाही तो परिणाम आहे. हे गुजरात, मध्य प्रदेश, महाराष्ट्र आणि राजस्थान या राज्यांसाठी जलसाठा म्हणूनही काम करते. नर्मदा नदीवर, सरदार सरोवरसह एकूण 30 धरणे आहेत.
लोकटक तलाव	मणिपूर	<ul style="list-style-type: none"> हे ईशान्य भारतातील सर्वात मोठे गोड्या पाण्याचे सरोवर आहे आणि काही लोक ते जगातील सर्वात मोठे असल्याचा दावा करतात, तथापि तलावाच्या असंख्य लहान तरंगत्या बेटांमुळे हे वादातीत आहे. त्याचा एकूण आकार 287 चौरस किलोमीटर आहे आणि तो मणिपूर राज्यात आहे. हे एक उथळ तलाव आहे ज्याची सरासरी खोली 4.6 मीटर आहे. लोकटकमध्ये 425 विविध प्राण्यांच्या प्रजाती आहेत, त्यापैकी 249 मणक्यांच्या आहेत.
नागार्जुन सागर तलाव	तेलंगणा	<ul style="list-style-type: none"> आणखी एक मानवनिर्मित गोड्या पाण्याचे सरोवर आणि पाण्याचा साठा नागार्जुन सागर आहे. हे तेलंगणा राज्यातील नलगोंडा जिल्ह्यात वसलेले आहे. हे नागार्जुन सागर धरणाचे एक जलाशय आहे, जे 1967 मध्ये उभारले गेले होते आणि जगातील सर्वात उंच आणि सर्वात मोठ्या दगडी बांधांपैकी एक आहे. 285 चौरस किलोमीटर क्षेत्रफळ असलेले, नागार्जुन सागर हा भारतातील पाचव्या क्रमांकाचा गोड्या पाण्याचा जलाशय आहे. हे कृष्णा नदीच्या पलीकडे बांधलेले आहे. नलगोंडा, सूर्यपेट, कृष्णा, खम्मम, गुंटूर आणि प्रकाशम या जिल्ह्यांना या तलावातून सिंचनाचे पाणी मिळते.
कोल्लेरू तलाव	आंध्र प्रदेश	<ul style="list-style-type: none"> कोल्लेरू तलाव हे भारताच्या आंध्र प्रदेश राज्यातील एक नैसर्गिक गोड्या पाण्याचे सरोवर आहे. येथे कोल्लेटीकोटा नावाचे बेट देखील आहे, ज्याला कोल्लेरू तलावाचे हृदय म्हणून देखील ओळखले जाते. संपूर्ण हिवाळ्यात या तलावावर येणारे स्थलांतरित पक्षी हे एक लोकप्रिय पर्यटन स्थळ बनवतात.
गोविंद सागर तलाव	हिमाचल प्रदेश	<ul style="list-style-type: none"> गोविंद सागर हे हिमाचल प्रदेशातील बिलासपूर आणि उना जिल्ह्यांमधील मानवनिर्मित गोड्या पाण्याचे सरोवर आहे. हे सतलज नदीवर वसलेले आहे आणि बियास नदीचा प्रवाह कायम ठेवण्यासाठी 1976 मध्ये बियास-सतलज जोडणी गोविंद सागराशी जोडण्यासाठी उभारण्यात आली. या तलावाचे मुख्य आकर्षण म्हणजे फेरी आणि जलक्रीडा. हा जलाशय 56 किलोमीटर लांबीचा आणि 3 किलोमीटर इतका विस्तीर्ण आहे.

		<ul style="list-style-type: none"> गोविंद सागर येथील जलक्रीडा सर्वात लोकप्रिय आहे स्पीड बोटिंग.
ढेबर तलाव	राजस्थान	<ul style="list-style-type: none"> ढेबर सरोवर हे राजस्थान राज्यातील उदयपूर जिल्ह्यात आहे. हे जगातील सर्वात जुने कृत्रिम गोड्या पाण्याचे सरोवरांपैकी एक आहे, जे 17 व्या शतकात राणा जयसिंग यांनी तयार केले होते जेव्हा ते जगातील सर्वात मोठे कृत्रिम तलाव होते. हे 87 चौरस किलोमीटर क्षेत्र व्यापते आणि कमाल 102 फूट खोलीपर्यंत पोहोचते. गोमती नदी त्याला पाणी पुरवठा करते. आजूबाजूच्या समुदायांच्या सिंचनाच्या मागण्या पूर्ण करण्यासाठी गोमती नदीवर एक मोठे संगमरवरी धरण बांधल्यामुळे त्याची निर्मिती झाली. ढेबर तलाव तीन बेटांनी वेढलेला आहे.
कंवर तलाव	बिहार	<ul style="list-style-type: none"> कंवर तलाव, ज्याला काबर ताल तलाव देखील म्हणतात, बिहार राज्यात आहे. कंवर सरोवर 1987 मध्ये पक्षी शताब्दी म्हणून नियुक्त करण्यात आले होते, आणि आता ते पक्ष्यांच्या 106 प्रजातींचे होस्ट करते, त्यापैकी 60 मध्य आशियातील स्थलांतरित आहेत जे संपूर्ण हिवाळ्यात भारतात येतात. ओरिएंटल व्हाईट बॅक गिधाड, लाँग-बिल गिधाड, ग्रेटर अँडज्युटंट (लेट्रोप्टिलोस ड्युबियस), ग्रेटर स्पॉटिड ईगल (अक्विला क्लांगा), लेसर केस्ट्रल (फाल्को नौमात्री) आणि सरस क्रेन या काही प्रजाती कंवर तलावाला भेट देतात. या प्रजातींच्या उपस्थितीमुळे पक्षी निरीक्षकांसाठी कंवर तलाव आदर्श आहे.

Conclusion

India is the world's seventh-largest country in terms of land area. This area is so large that it has a massive canal formed by a number of rivers that flow through it. These rivers have created a number of big freshwater lakes across Indian territory. There are some man-made lakes as well, although they are also the consequence of the water from these rivers.

निष्कर्ष

भूभागाच्या बाबतीत भारत हा जगातील सातव्या क्रमांकाचा देश आहे. हे क्षेत्र इतके मोठे आहे की त्यातून वाहणाऱ्या अनेक नद्यांनी एक मोठा कालवा तयार केला आहे. या नद्यांनी संपूर्ण भारतीय भूभागावर अनेक गोड्या पाण्याची सरोवरे निर्माण केली आहेत. काही मानवनिर्मित तलाव देखील आहेत, जरी ते देखील या नद्यांच्या पाण्याचे परिणाम आहेत.